

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J.**, bývajúceho v **K.**, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. P., s.r.o., so sídlom v **K.**, IČO: X., proti žalovanej **M.**, bývajúcej v **K.**, zastúpenej JUDr. R., advokátom so sídlom v **K.**, **o určenie zániku súdnej vymáhateľnosti práva na vypratanie bytu a určenie trvania práva užívať byt**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 14 C 23/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. októbra 2007 sp. zn. 4 Co 37/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky

- I. **o d m i e t a** dovolanie žalobcu v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. októbra 2007 sp. zn. 4 Co 37/2006, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice I z 8. decembra 2005 č.k. 14 C 23/2004-94 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Košice I z 5. januára 2006 č.k. 14 C 23/2004-99 vo výroku zamietajúcom žalobu o určenie trvania práva užívať byt,
- II. **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. októbra 2007 sp. zn. 4 Co 37/2006
 - a) vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice I z 8. decembra 2005 č.k. 14 C 23/2004-94 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Košice I z 5. januára 2006 č.k. 14 C 23/2004-99 vo výroku zamietajúcom žalobu o určenie zániku súdnej vymáhateľnosti práva na vypratanie bytu,
 - b) vo výroku o trovách konania.
- III. Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 8. decembra 2005 č.k. 14 C 23/2004-94 v spojení s doplnčacím rozsudkom z 5. januára 2006 č.k. 14 C 23/2004-99 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že právo: 1/ žalovanej domáhať sa voči nemu vypratania 3-izbového družstevného bytu č. 25 v K. č. X. (ďalej len „sporný byt“) v exekúcii na základe rozsudku Mestského súdu v Košiciach z 1. júla 1992 č.k. 28 C 39/1992-39 nie je vymáhateľné, a 2/ žalobcu užívať sporný byt trvá. Súd prvého stupňa rozhodol aj o trovách konania. Vychádzal zo zistenia, že účastníci konania sa po rozvođe manželstva nedohodli o ďalšom nájme sporného bytu. Mestský súd v Košiciach rozsudkom z 1. júla 1992 č.k. 28 C 39/1992-39, ktorý nadobudol právoplatnosť 27. októbra 1992, zrušil právo spoločného nájmu sporného bytu účastníkov s tým, že za výlučnú nájomníčku a členku družstva určil žalovanú; žalobca bol zaviazaný vypratať sporný byt do 15 dní odo dňa, ku ktorému mu bude zabezpečený primeraný náhradný byt. Žalovaná listom z 1. októbra 2003 vyzvala žalobcu, aby sa dostavil do kancelárie jej právneho zástupcu za účelom uzavretia nájomnej zmluvy s manželmi Č., ktorí sú ako vlastníci bytu na D. ulici Č. pripravení uzavrieť so žalobcom zmluvu o nájme tohto bytu na dobu neurčitú. Žalobca na to reagoval oznámením, že ponúknutý byt nepovažuje za primeranú bytovú náhradu z dôvodu požadovanej výšky nájomného. Za tohto stavu žalovaná podala návrh na vykonanie exekúcie vypratáním sporného bytu. Exekúcia bola vedená súdnym exekútorom JUDr. M. pod sp. zn. Ex 1512/2003 a žalobca (povinný) v jej priebehu podal námietky proti exekúcii, proti trovám exekúcie, proti bytovej náhrade a zároveň vzniesol námietku premlčania práva žalovanej (oprávnenej) domáhať sa exekúcie v dôsledku uplynutia 10 ročnej premlčacej doby. Na základe takto zisteného skutkového stavu Okresný súd Košice I s poukazom na § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 160 ods. 3 O.s.p. dospel k záveru, že právo žalovanej domôcť sa v exekučnom konaní vypratania bytu premlčané nie je, lebo 10 ročná premlčacia doba začala plynúť márnym uplynutím lehoty 15 dní od prevzatia upovedomenia o zabezpečení náhradného bytu (t.j. 19. októbra 2003). Žalobca bol vzhľadom na to povinný sporný byt vypratať do 18. októbra 2003. Žalobca ale ponuku náhradného bytu neprijal. Vzhľadom na to žalovaná mohla požiadať o výkon exekúcie a žalobca od 19. októbra 2003 nemá právo užívať sporný byt. Z uvedených dôvodov žalobu v celom rozsahu zamietol. Úspešnej žalovanej priznal náhradu trov konania (§ 142 ods. 1 O.s.p.).

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. októbra 2007 sp. zn. 4 Co 37/2006 rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom v celom rozsahu potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Odvolací súd zároveň pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie, lebo ho považoval za rozsudok zásadného právneho významu v otázke, „či právo účastníka domáhať sa vypratania družstevného bytu, ku ktorému bolo súdnym rozhodnutím zrušené právo spoločného nájmu s tým, že byt bude naďalej ako člen družstva a výlučný nájomca užívať tento účastník, sa premlčuje a pokiaľ áno, ktorým dňom začína plynúť 10 ročná premlčacia doba podľa § 110 ods. 1 prvej vety Občianskeho zákonníka“. Odvolací súd vychádzal z toho, že na základe právoplatného rozsudku súdu bolo zrušené právo spoločného nájmu sporného bytu, žalovaná bola určená za jeho výlučnú nájomníčku a tiež členku družstva a žalobca bol povinný vypratať sporný byt do 15 dní odo dňa, ku ktorému mu bude zabezpečený primeraný náhradný byt. Právoplatnosťou tohto rozsudku žalobcovi v spornom byte vzniklo právo bývania. Žalovaná sa mohla domáhať vypratania sporného bytu, pokiaľ bola žalobcovi zabezpečená bytová náhrada. Kým trvala vzájomná podmienenosť práv a povinností účastníkov založených rozsudkom Mestského súdu Košice z 1. júla 1992 č.k. 28 C 39/1992-39, nemohla začať plynúť premlčacia doba na uplatnenie práva žalovanej domáhať sa vypratania sporného bytu, ktoré je rovnako ako povinnosť žalobcu vypratať byt, viazané na splnenie podmienky zabezpečenia priznanej bytovej náhrady. Z uvedených dôvodov považoval odvolací súd za správny záver súdu prvého stupňa o nepremlčaní práva žalovanej. Za nedôvodnú označil preto odvoláciu námietku žalobcu o plynutí premlčacej doby na uplatnenie práva na vypratanie bytu odo dňa nasledujúceho po dni právoplatnosti uvedeného rozsudku (t.j. 27. októbra 1992) a o premlčaní tohto práva dňom 27. októbra 2002. V uvedených súvislostiach neobstojí ani odvolacia námietka žalobcu týkajúca sa plynutia premlčacej doby ohľadne práva domáhať sa vypratania bytu bez ohľadu na to, či a kedy bola zabezpečená bytová náhrada (§ 340 ods. 2 O.s.p. v znení do 31. augusta 2005). Odvolací súd považoval za nedôvodné aj odvolanie žalobcu proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola zamietnutá žaloba v časti o určenie, že právo žalobcu užívať sporný byt trvá. Právoplatnosťou rozsudku o zrušení práva spoločného nájmu sporného bytu totiž zaniklo aj dovtedy spoločné členstvo účastníkov v družstve a žalobcovi vzniklo právo bývať v spornom byte až do splnenia podmienky zabezpečenia bytovej náhrady. Toto právo bývania nemožno stotožniť s právom užívať byt, ktoré tvorí obsah vlastníckeho alebo nájomného vzťahu. Žalobca nie je vlastníkom sporného bytu ani jeho nájomcom. Neopodstatnené sú aj námietky žalobcu, že žalovaná v konaní nepreukázala doručenie písomného vyhlásenia o zabezpečení bytovej náhrady a že mu nebola ponúknutá

adekvátna bytová náhrada. Vzhľadom na úspech žalovanej v odvolacom konaní rozhodol odvolací súd o trovách odvolacieho konania s poukazom na § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom uviedol, že konanie je postihnuté vadou konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), konanie je postihnuté inými vadami, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Žiadal zrušiť tak napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Na bližšie vysvetlenie uviedol, že odvolací súd mu odňal možnosť konať pred súdom tým, že prvostupňové rozhodnutie v časti o určení, že právo žalobcu užívať sporný byt trvá, potvrdil v rozpore so zásadou dvojinštančnosti. Pokiaľ súd prvého stupňa uviedol, že žalovaná preukázala zabezpečenie bytovej náhrady pre žalobcu predložením písomného vyhlásenia manželov Č. o ich pripravenosti prenajať žalobcovi byt v ich vlastníctve, je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov – súd sa nevyporiadal s argumentáciou žalobcu týkajúcou sa nielen neurčitosti právneho úkonu zabezpečujúceho bytovú náhradu, ale tiež nedostatkov a neprimeranosti ponúkanej bytovej náhrady (§ 712 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Na nesprávnosti rozhodnutia odvolacieho súdu nič nemení, že v odôvodnení rozsudku sa odvolací súd okrajovo zaoberal splnením niektorých formálnych podmienok poskytnutia bytovej náhrady a niektorých kritérií bytovej náhrady. Odvolací súd potvrdil v tejto časti vecne nepreskúmateľný prvostupňový rozsudok, hoci takýto postup je v rozpore so zásadou dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania. Porušením tejto zásady je i prekvapujúci právny záver odvolacieho súdu, že žalobca nemá právo užívania bytu, ale len právo bývania. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti z iného právneho dôvodu, než z akého zamietol žalobu súd prvého stupňa. Právny názor odvolacieho súdu je navyše nesprávny z dôvodu, že právo bývania v sebe pojmovovo zahŕňa i právo užívať sporný byt. Žalobca sa preto správne domáhal určenia, že jeho právo užívať sporný byt trvá. Dovolateľ dodal, že odvolací súd mu svojim postupom znemožnil primerane reagovať na názory súdu, na ktorých spočíva napadnuté rozhodnutie. V ďalšom uviedol, že konanie je postihnuté tiež inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vadu tejto povahy vyvodzoval z toho, že odvolací súd sa dostatočne nevyporiadal s jeho podstatnými námietkami uvedenými v priebehu odvolacieho konania, najmä s argumentom, že prvú bytovú náhradu mu žalovaná

ponúkla už v decembri 1992, v dôsledku čoho (i keby bol správny názor odvolacieho súdu, že premlčacia doba podľa § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka začala plynúť dňom nasledujúcim po ponúknutí bytovej náhrady) došlo v každom prípade k premlčaniu práva žalovanej domáhať sa jeho vypratania zo sporného bytu. Ani s týmto zásadným argumentom spôsobilým privodiť iné rozhodnutie vo veci sa ale odvolací súd nevyporiadal, čím zaťažil konanie uvedenou procesnou vadou. Podľa dovolateľa spočíva rozhodnutie odvolacieho súdu na nesprávnych právnych záveroch (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Žalobca za správny označil názor, v zmysle ktorého právoplatným rozsudkom priznané právo žalovanej domáhať sa exekúciou vypratania sporného bytu podlieha premlčaniu podľa § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka a premlčacia doba vo vzťahu k tomuto právu žalovanej začala plynúť dňom nasledujúcim po dni právoplatnosti rozsudku, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť byť vypratať po zabezpečení bytovej náhrady (resp. dňom vykonateľnosti výroku tohto rozsudku zakladajúceho žalovanej právo domáhať sa vypratania sporného bytu). Nesprávny je právny názor odvolacieho súdu, že premlčacia doba začína plynúť ponúknutím bytovej náhrady; pokiaľ by bol správny, začiatok a plynutie premlčacej doby by záviselo iba od správania sa oprávneného subjektu, v dôsledku čoho by právo tvoriace predmet tohto konania – v rozpore s účelom inštitútu premlčania – fakticky premlčaniu nepodliehalo. Zo všetkých týchto dôvodov dovolateľ žiadal zrušiť rozsudky súdov oboch nižších stupňov a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaná sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnila so správnymi právnymi závermi odvolacieho súdu, navrhla nedôvodné dovolanie zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania. Uviedla, že právne úvahy žalobcu o začatí plynutia 10 ročnej premlčacej doby sú založené na účelovej kombinácii interpretácie všeobecnej úpravy premlčania v § 101 Občianskeho zákonníka a osobitnej úpravy premlčacích dôb a momentu ich plynutia v § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka a sú vedené zámerom negovať logické a právne podložené závery odvolacieho súdu. Rozsudkom, ktorým bolo zrušené právo spoločného nájmu sporného bytu, bolo jej právo domáhať sa vypratania bytu podmienené zabezpečením bytovej náhrady. Žalobca jej ponuku bytovej náhrady neprijal, pričom poukazoval iba na (údajne neprimeranú) výšku nájomného a úhrady za užívanie bytovej náhrady. Nedôvodné je tvrdenie žalobcu o porušení zásady dvojinstančnosti konania. Rozhodnutie založené na právnom názore súdu, že žalobcovi svedčí iba právo bývania v predmetnom byte, a nie právo užívania, je správne a nie je v ničom prekvapujúce (podľa

obsahu vyjadrenia žalovanej preto, lebo je v súlade s už judikovaným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikovaným pod R 84/2002).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či je dovolanie v celom rozsahu procesne prípustné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, pokiaľ je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 od. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ak odvolací súd vo výroku rozsudku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade je dovolaním napadnutý jednak výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvého stupňa zamietajúci žalobu o určenie súdnej nevymáhateľnosti práva žalovanej domáhať vypratania žalobcu zo sporného bytu, jednak výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa zamietajúci žalobu o určenie, že právo žalobcu užívať sporný byt trvá. Procesnú prípustnosť oboch častí dovolania je potrebné skúmať samostatne.

I. Odvolací súd vo výrokovej časti rozsudku pripustil dovolanie (§ 238 ods. 3 O.s.p.), lebo svoje rozhodnutie považoval za zásadného právneho významu z hľadiska riešenia (tzv. dovolacej) otázky, „či právo účastníka domáhať sa vypratania družstevného bytu, ku ktorému bolo súdnym rozhodnutím zrušené právo spoločného nájmu s tým, že byt bude naďalej ako člen družstva a výlučný nájomca užívať tento účastník, sa premlčuje a pokiaľ áno, ktorým dňom začína plynúť 10 ročná premlčacia doba podľa § 110 ods. 1 prvej vety Občianskeho zákonníka“.

Z hľadiska formálneho i obsahového s odvolacím súdom vymedzenej dovolacej otázky vyplýva, že odvolací súd pripustil dovolanie (iba) vo vzťahu k výroku rozsudku

odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvého stupňa zamietajúci žalobu o určenie súdnej nevymáhateľnosti práva žalovanej domáhať sa vypratania žalobcu zo sporného bytu; dovolanie žalobcu v časti smerujúcej proti tomuto výroku rozsudku odvolacieho súdu je procesne prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p.

Z rozsudku odvolacieho súdu (jeho výrokovej časti, odôvodnenia a vymedzenia dovolacej otázky) však nevyplýva, že by prípustnosť dovolania vyslovil aj vo vzťahu k výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa zamietajúci žalobu o určenie, že právo žalobcu užívať sporný byt trvá; prípustnosť dovolania žalobcu v časti, ktorou napadol uvedený výrok rozsudku odvolacieho súdu, preto z § 238 ods. 3 O.s.p. nevyplýva. Prípustnosť podaného dovolania v tejto časti by mohla založiť len vada konania v zmysle § 237 O.s.p.

Dovolací súd, rešpektujúc povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 O.s.p. a zohľadňujúc obsah dovolania, skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ existenciu vád konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal; žiadna z nich ani v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Žalobca namietal, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu jeho procesných práv. O procesnú vadu tejto povahy, ktorá má za následok porušenie zásady dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania, ide v prípade takého postupu, pri ktorom odvolací súd svoje rozhodnutie založil na (z pohľadu súdu prvého stupňa) „nových“ alebo dosiaľ nevýznamných, avšak (z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom)

rozhodujúcich skutkových zisteniach, a tým účastníkovi konania odňal možnosť domáhať sa prieskumu správnosti týchto „nových“ zistení v opravnom konaní na súde vyššej inštancie.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nedošlo v preskúmvanej veci k uvedenej procesnej vade. Súdny oboch nižších stupňov vychádzali zo zhodných skutkových okolností a dospeli k rovnakému právnemu záveru o neexistencii práva žalobcu užívať predmetný byt. V tom nie je medzi ich rozhodnutiami žiadny rozdiel. Na uvedenom závere nič nemení, že odvolací súd nad rámec toho, čo uviedol v odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa, vysvetlil obsah pojmu právo bývania, ktoré žalobcovi vzniklo právoplatnosťou rozsudku o zrušení práva spoločného nájmu sporného bytu a určení žalovanej za výlučnú nájomníčku a členku družstva. Na tejto zhode skutkových zistení súdov nič nemení ani konštatovanie odvolacieho súdu, že žalobca (ktorý nie je vlastníkom ani nájomníkom sporného bytu) nemá právo byt užívať, pričom obsah tohto práva (užívania) nie je totožný s obsahom práva bývania. Odvolací súd v danej veci nezohľadnil a právne neposudzoval žiadne také skutočnosti, z ktorých by pred ním nevychádzal už súd prvého stupňa. Odvolací súd iba v porovnaní so súdom prvého stupňa podrobnejšie odôvodnil skutkové a právne závery, totožné so závermi súdu prvého stupňa. Rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v tomto zmysle „prekvapujúco“ založené na okolnostiach, ktoré neboli zohľadnené už v prvostupňovom konaní alebo na okolnostiach, ktorým dovedy nebol pripisovaný právny význam. Dovolací súd aj z hľadiska tejto argumentácie žalobcu opätovne poukazuje na názorovú zhodu súdov nižších stupňov v tom, čo bolo pre rozhodnutie o žalobe určujúce – že žalobca nemá právo užívania sporného bytu (bližšie vysvetlenie, ktoré podal odvolací súd o práve žalobcu obývať byt, na tejto zhode nič nemení).

Žalobcom tvrdenú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nemožno vyvodiť ani z právneho posúdenia tejto veci súdom. Uvedené ustanovenia totiž odňatie možnosti konať pred súdom dáva do súvislosti s faktickou činnosťou súdu, nie však s právnym posúdením veci. Pri právnom posudzovaní veci súd na zistený skutkový stav aplikuje hmotnoprávny alebo procesný predpis, v žiadnom prípade ale účastníkovi konania neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv.

Predmetnú procesnú vadu nezakladá ani žalobcom tvrdená nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá je judikatúrou považovaná (iba) za tzv. inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (viď R 111/1998), nie však za procesnú

nesprávnosť zakladajúcu zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť proti nemu smerujúceho dovolania (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 O.s.p., ktorá zakladá prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu.

V nadväznosti na konštatovanie uvedené v predchádzajúcom odseku dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobcu je procesne neprípustné v časti smerujúcej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku zamietajúcom žalobu o určenie, že právo žalobcu užívať sporný byt trvá – odvolací súd vo vzťahu k tomuto potvrdzujúcemu výroku nevyslovil prípustnosť dovolania a v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by sa v konaní na súdoch nižších stupňov vyskytla procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Vzhľadom na to dovolací súd dovolanie žalobcu v procesne neprípustnej časti odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou tejto časti napadnutého rozhodnutia.

II. Dovolanie žalobcu je procesne prípustné (podľa § 238 ods. 3 O.s.p.) v časti smerujúcej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby o určenie súdnej nevymáhateľnosti práva žalovanej domáhať sa vypratania žalobcu zo sporného bytu. Len v tejto časti mohol dovolací súd pristúpiť k vecnému preskúmaniu napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd na základe výsledkov dovolacieho prieskumu uvádza nasledovné:

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkovi podať dovolanie iba z dôvodov, ktoré sú taxatívne uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., a to že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Treba zdôrazniť, že dovolací súd sa obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Žalobca v predmetnom konaní podal žalobu, ktorou žiadal určiť, že právo žalovanej domáhať sa v exekúcii jeho vypratania z bytu nie je súdne vymáhateľné, lebo došlo k jeho premlčaniu.

Občiansky súdny poriadok v § 80 písm. c/ O.s.p. označuje za procesne prípustnú žalobu na určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na takom určení naliehavý právny záujem. V súlade s týmto ustanovením skúma súd existenciu naliehavého právneho záujmu (ex offio) v každom štádiu konania – vyžaduje sa, aby tento naliehavý záujem bol daný nielen v čase rozhodovania súdu prvého stupňa, ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu (porovnaj § 154 ods. 1 a § 211 ods. 2 O.s.p.). Bez doloženej existencie takéhoto záujmu musí súd žalobu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. zamietnuť ako neprípustnú. Ide o samostatný a prvoradý dôvod pre jej zamietnutie, v dôsledku čoho súd po zaujatí záveru, že určovacia žaloba podľa § 80 písm. c/ O.s.p. nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení procesne prípustným nástrojom na ochranu práva, zamietne takúto žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 44/2008).

Nie je vylúčené ani podanie určovacej žaloby neuvedenej v § 80 písm. c/ O.s.p. O takú žalobu ide tiež vtedy, keď ňou žalobca nepožaduje určiť existenciu alebo neexistenciu právneho vzťahu alebo práva, ale sa domáha určenia existencie alebo neexistencie právnej skutočnosti. Žaloba, ktorou sa účastník domáha určenia (ne)existencie právnej skutočnosti, môže byť opodstatnená, pokiaľ má oporu v platnom právnom poriadku (viď napríklad ustanovenie § 77 Zákonníka práce alebo § 175k ods. 2 O.s.p.); ak však právny poriadok takúto žalobu nepripúšťa, treba ju bez ďalšieho zamietnuť (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 231/2006).

V danom prípade odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku neobjasnil, na základe čoho dospel k záveru, že je vôbec prípustné o žalobcom podanej určovacej žalobe konať. Nepodal vysvetlenie, o aký druh žaloby ide [či ide o žalobu na určenie (ne)existencie právneho vzťahu alebo práva v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. (a v čom v tomto prípade spočíva naliehavý právny záujem na žalobcom požadovanom určení), alebo či ide o určovaciu žalobu inú, v § 80 písm. c/ O.s.p. neuvedenú (a z ktorého zákonného ustanovenia vyplýva v tomto prípade jej prípustnosť)]. So zreteľom na to je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný

a dovolací súd nemohol pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom a v rámci toho ani k preskúmaniu správnosti vyriešenia dovolacej otázky.

Keďže dovolanie (v jeho procesne prípustnej časti) smeruje proti rozsudku vydanému v konaní postihnutom vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 4 O.s.p.).

Právny názor dovolacieho súdu bude v ďalšom konaní záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. apríla 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková